

Олександр ПЛАХОТНЮК

(Україна, Львів)

ХОРЕОГРАФІЧНІ КОНКУРСИ – ФУНКЦІОНАВАННЯ У ВІДДЗЕРКАЛЕННІ СУЧASНОЇ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

У статті розглядається проблематика ключових моментів розвитку хореографічних конкурсів. Аналізуються питання значимості хореографічних конкурсів та фестивалів у становленні сучасної танцювальної культури України, проблематика організації конкурсів в Україні. Проаналізовано ключові моменти розвитку конкурсного танцювального руху, основні тенденції та проблематика його розвитку в Україні. Висвітлено бачення основних зasad та перспектив розвитку конкурсів та фестивалів у культурному просторі сьогодення.

Ключові слова: хореографічний конкурс, фестиваль, «Етновир», фольклор, танцювальна культура, танцівник, ансамбль, хореографічний колектив.

Літ. 8.

Aleksandr PLAKHOTNYUK
(Ukraina, Lviv)

CHOREOGRAPHIC COMPETITIONS – THE FUNCTIONING OF MODERN DANCE CULTURE IN UKRAINE

The article discusses the problems of the highlights of dance competitions. The issues of significance choreographic competitions and festivals in the development of modern dance culture in Ukraine. The issue of the organization of competitions in Ukraine. Analyzes the key moments in the development of competitive dance movement, the main trends and problems of its development in Ukraine. When covering the vision of prospects of development of competitions and festivals in the cultural space of the present.

Key words: dance contest, festival, «Etnovyr», folklore, dance culture, dancer, ensemble, dance team.

Ref. 8.

Конкурсний та фестивальний рух у танцювальній культурі вже впродовж останніх десятиріч здобув у світі нове розповсюдження і змістовне трактування. Колосальними поступами, ґрунтуючись на

власному досвіді та можливостях, розвивається він у культурно-мистецькому просторі України. Варто зауважити, що в Україні практика у проведенні хореографічних фестивалів різного роду поки що має більше граней, ніж саме хореографічних конкурсів. Причин цьому вбачаємо декілька, а саме: нерозуміння специфіки раціонального зерна конкурсної динаміки для розвитку танцювальної культури; складність підготовчо-організаційних моментів у діяльності з боку оргкомітетів, хореографів, танцівників, керівників колективів; складність формування і дотримання засад хореографічного конкурсу, особливо це помітно в середовищі аматорського танцювального руху.

До проблем розвитку хореографічного конкурсного та фестивального руху в Україні в своїх дослідженнях звертались цілий ряд дослідників розвитку хореографії. Серед них, О. Кузик піднімає питання організації дозвілля в навчальних установах позашкілля, шляхом залучення дітей та юнацтва до хореографічних колективів [1, 8–13]. Регіональні питання розвитку хореографічних фестивалів та їх значення комунікації українського суспільства у своїх дослідженнях розкривають Р. Скляр [6, 67–71], О. Мойсюк [2, 131–137]. Т. Шіт піднімає важливість особистості в організації конкурсів бального танцю, аналізуючи творчість львівського хореографа В. Рудчика [8, 57–62].

Мета статті – проаналізувати особливості хореографічного конкурсу через його репрезентативні системи.

Наше завдання – розглянути проблематику організації конкурсного та фестивального руху в Україні, висвітлити основні ключові дискусійні моменти розвитку конкурсного руху серед хореографічних колективів.

Зазначимо, що під хореографічним конкурсом розуміється (лат. concurs – зустріч, зібрання) змагання хореографічних колективів, хореографів, танцівників, артистів балету і т. д. за оголошеними правилами, визначеними перед початком проведення процедури оцінювання, що відповідно надає змогу відібрати найкращих із заявлених учасників за встановленими критеріями. Оцінювання проводить визначене експертне журі або суддівська колегія, що здатні професійно та об'єктивно оцінити технічні та мистецькі характеристики конкурсантів відповідно до заявлених критеріїв. Дефініція переможців відбувається шляхом підсумування оцінок, що були надані від кожного члена журі, та виявлення лідерів, що отримали найвищі оцінки [7, 147].

Доцільно звернути увагу на актуальне, важливе місце саме конкурсної системи для формування кращих зразків сучасної танцювальної культури України. Можна виділити характерну лінію рис, що відрізняють діяльність конкурсів від інших презентаційних форм оцінювання у хореографії:

- присутність самого факту критеріїв конкурсного оцінювання мистецьких, технічних, індивідуальних та інших явищ і еталонів відповідно до чітких зasad;

- вони об'єднують і синтезують у собі як традиційні форми презентації танцю, так і пропонують певні нові вимоги щодо представлення конкурсної програми. Відповідно це стає чудовим стимулом для творчого вирішення поставленої проблематики;

- конкурси мають чималий спектр подачі танцювального матеріалу, тут активно виражається міжнародна взаємодія та взаємоплив, що сприяють у загальних процесах глобалізації та комунікації створити оригінальне новітнє танцювальне явище;

- форма міжнародного конкурсу сучасного хореографічного мистецтва сприяє заснуванню та створенню нових виразних тенденцій розвитку танцювальної культури;

- конкурс стає стимулом для різного роду мистецьких інституцій, для більш вдалого підтвердження нових танцювальних проектів, що не тільки представляють свої мистецькі проекти, але й аналізують їх недоліки, а також накреслюють подальший розвиток;

- конкурсний рух у танцювальній культурі стає загальною системою, створеною для підтримки хореографічного мистецтва та формування нових ціннісних критеріїв у його сфері виразно-образних засобів.

Це одне, досить делікатне питання, як до організаторів, так і до учасників: хореографічний конкурсно-фестивальний ажіотаж (не тільки хореографічний в прозорому вигляді) – це відродження культури, формування нових тенденцій розвитку мистецтва чи «легкі гроші»? Це дискусійне питання, тому зазначимо декілька тез для продовження майбутнього діалогу.

Усі погодяться з тим, що в останні роки в Україні триває справжній ажіотаж танцювальних проектів. Немовбіто все пречудесно, людям – свято, танцівникам й хореографам є можливість представити свою творчість на сцені, зробити крок до слави, а українській культурі – розвиток і піднесення. На жаль, часто-густо, аналізуючи діяльність цих проектів, пригадується відомий вислів: «хотіли як найкраще, а вийшло – як завжди».

Усі вони подаються під різним «соусом», тут і дитячі конкурси, фестивалі, мистецькі проекти, культурні події явища тощо. За останні роки чи не щомісяця у кожному місті, а особливо в обласному центрі проводяться конкурси, фестивалі, та, на жаль, досить часто вони носять характер «фестивальчиків» різних напрямів і жанрів та культурно-мистецького гатунку.

Не менш важливим є питання, хто і для чого проводить ці конкурси та фестивалі. Аналізуючи це запитання, можна вирізнити декілька магістральних груп, до яких можна віднести: культурно-мистецькі осередки; державні та комунальні центри, осередки по зашкільної освіти; громадські організації; вищі навчальні заклади; різні об'єднання як державного, так і приватного сектора, що не пов'язані на пряму з хореографічним мистецтвом. Досвідчений хореограф-керівник колективу, проаналізувавши будь-який інформаційний лист того чи іншого конкурсу, сам може зробити певні висновки. Відповідно до цього відразу стає зрозумілою та ціль, для якої все це робиться.

Ще одне досить важливе та актуальне питання, яке виділяється в межах дискусійного опрацювання даної проблематики. Дивує той факт, що у нас в Україні скоро не буде вже фестивалів, що покликані сприяти збереженню фольклорного національного танцювального мистецтва. Причина вбачається в цьому одна – вони неприбуткові. Для прикладу, у Львові, окрім Міжнародного фольклорного фестивалю «Етновир», що відбувається під егідою Міжнародної ради організацій фестивалів фольклору і традиційних мистецтв (CIOFF) при ЮНЕСКО та Міжнародної організації народної творчості (IOV) [3], і ще декількох фестивалів, які організовує Національна спілка хореографів України, пригадати інші курси чи фестивалі, які спрямовані на збереження та розвиток фольклорної танцювальної культури в Україні, не можемо[4, 217–226].

Що тут дивуватись, якщо відомий той факт, коли керівники народних ансамблів, шкіл народного танцю, які, на загальноприйняті думки, як ніхто інший мають підтримувати український фольклорний танець, організовують фестивалі, де получають до народного танцю сучасний, естрадний, спортивний, бальний танець. Не будемо в даному дослідженні піднімати ще одне дискусійне питання, що розуміється під поняттями «сучасний», «естрадний», «спортивний», «балльний» танець, тут проглядається нерозуміння самої суті цих хореологічних категорій [5, 66–79]. Постає пряме питання, яка мета

цих фестивалів? Це питання спірне і потребує окремого дослідження та аналізування цих фестивалів.

Наступні проблеми, що назривають з даного дослідження: чи варто контролювати організаторів даних конкурсів, фестивалів; які джерела фінансування потрібно залучати для їх проведення? Якщо будемо чекати, поки нам хтось щось дасть і допоможе, то нічого не отримаємо, ми загинемо як нація, як етнос. Танцювального ренесансу в Україні не відбудеться взагалі, тому що нація надто неоднорідна й незгуртована у реаліях сьогодення. Державна політика щодо піднесення танцювальної культури в Україні насправді розгортається неспішно. Хоча потрібно відзначити, що в останні роки постійно відбуваються реформаторські процеси на покращення даної ситуації. Та все ж шляхом заборон й обмежувань, насаджувань нового трактування мистецького, творчого сприйняття танцівниками своєї діяльності ні до чого хорошого не приведе. Історичний досвід показує, що шлях активного й примусового прищеплення не призводить до позитивних результатів, а швидше викликає зворотні наслідки.

Отже, констатуємо, що всі ці низькосортні одноденні «фестивальчики», конкурси і без зовнішнього втручання приречені на провал, підуть у небуття. Жоден хореограф, танцівник, який поважає себе, свою творчість, не братиме вдруге участь у таких низькокультурних заходах. В сьогоднішніх реаліях малого, а то й відсутності фінансування мистецьких проектів, треба самостійно розуміти, для чого переводять так звані благочинні внески за участь.

Отже, організація та проведення сьогодні хореографічних конкурсів є стимулюючим фактором як і для самих танцівників та ансамблів, так і для організаторів; надає невичерпні можливості для вдосконалення колективами свого мистецького рівня; сприяє у формуванні загальнокультурних цінностей; розвитку танцювальної культури України.

Це дослідження, спираючись на практичний досвід проведення міжнародних конкурсів, маніфестує актуальну і затребувану ділянку для вивчення у сучасному мистецтвознавстві такого явища, як хореографічний конкурс та його значення для розвитку танцювальної культури в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кузик О. Організація дозвілля в навчальних установах позашкілля, шляхом залучення дітей та юнацтва до аматорських колективів / О. Кузик // зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. та Всеукр. семінару з сучасної хореографії (19 – 21 жовтня 2012 р.) / [упор. О. Плахотнюк]. – Львів : ЦТДЮГ, 2012. – С. 8–13.
2. Мойсюк О. Хореографічний фестивалі Чернігівщини як засіб комунікації українського суспільства / О. Мойсюк // Зб. матер. I Міжнар. конф. (19 травня 2016 р.). – К. : НАККоМ, 2016. – С. 131–137.
3. Міжнародний фольклорний фестиваль «Етновир» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.etnovyr.org.ua/> - Заголовок з екрану.
4. Плахотнюк О. Джаз-танець як феномен художньої культури : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 «Теорія й історія культури» / Олександр Плахотнюк – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – 295 с.
5. Плахотнюк О. Стилі та напрямки сучасного хореографічного мистецтва / О. Плахотнюк – Львів : ЦТДЮГ, 2009. – 80 с.
6. Скляр Р. Фестивальний рух та його значення у розвитку хореографічної культури Дніпропетровщини / Р. Скляр // Зб. матер. III Всеукр. наук.-тв. конф. (19 травня 2015 р.). – К. : НАККоМ, 2015. – С. 67–71.
7. Сучасне хореографічне мистецтво: підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку : навчально-методичний посібник / [упор. О. Плахотнюк]. – Львів : СПОЛОМ, 2016. – 240 с.
8. Шіт Т. Вікентій Матвійович Рудчик – легендарна постать у контексті розвитку бальної хореографії Галичини / Т. Шіт // Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство – 2014. – Вип. 14 – С. 57–62.